

YANGI O‘ZBEKISTONDA YOSHLARNI IJTIMOIIY HIMOYALASHNING MA’NAVIY-AXLOQIY NEGIZLARI

Gulboyev Akbar To‘xtayevich,
Buxoro davlat pedagogika instituti dotsenti

Komiljonova Lobar,
Buxoro davlat pedagogika instituti pedagogika yo‘nalishi 1-bosqich magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada Yangi O‘zbekiston sharoitida yoshlarni ijtimoiy himoyalashning ma’naviy-axloqiy asoslari, davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlari hamda yoshlar tarbiyasida milliy qadriyatlarining o‘rni tahlil qilinadi. Shuningdek, yoshlarni ijtimoiy qo‘llab-quvvatlashda oila, ta’lim muassasalari va jamiyatning hamkorligi, ma’naviy tahdidlarga qarshi immunitetni shakllantirish masalalari yoritilgan. Maqolada yoshlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, ularning ma’naviy barkamolligini ta’minlash hamda zamonaviy islohotlar jarayonidagi ahamiyati ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: yoshlar, ijtimoiy himoya, ma’naviyat, axloq, Yangi O‘zbekiston, yoshlar siyosati, milliy qadriyatlar, tarbiya, ma’naviy immunitet, ijtimoiy faollik.

Аннотация. В данной статье анализируются духовно-нравственные основы социальной защиты молодёжи в условиях Нового Узбекистана, приоритетные направления государственной политики, а также роль национальных ценностей в воспитании молодого поколения. Кроме того, освещаются вопросы сотрудничества семьи, образовательных учреждений и общества в социальной поддержке молодёжи, а также формирования иммунитета к духовным угрозам. В статье научно обоснованы вопросы защиты прав и интересов молодёжи, обеспечения их духовной зрелости, а также значение молодёжи в процессе современных реформ.

Ключевые слова: молодёжь, социальная защита, духовность, нравственность, Новый Узбекистан, молодёжная политика, национальные ценности, воспитание, духовный иммунитет, социальная активность.

Annotation. This article analyzes the spiritual and moral foundations of social protection of youth in the conditions of New Uzbekistan, the priority directions of state policy, and the role of national values in youth education. It also highlights the cooperation of families, educational institutions and society in supporting young people socially and forming resistance against spiritual threats. The article scientifically substantiates the importance of protecting the rights and interests of youth, ensuring their moral maturity, and their role in modern reforms.

Key words: youth, social protection, spirituality, morality, New Uzbekistan, youth policy, national values, education, spiritual immunity, social activity.

Kirish. Bugungi kunda Yangi O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan keng ko‘lamli islohotlarda yoshlar masalasi davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida e’tirof etilmoqda. Yoshlarni ijtimoiy himoyalash, ularning huquq va manfaatlarini ta’minlash, zamonaviy bilim va kasb-hunar egallashlari uchun sharoit yaratish davlat taraqqiyotining muhim omillaridan hisoblanadi. Ayniqsa, globallashuv jarayonida yoshlarning ma’naviy-axloqiy tarbiyasini mustahkamlash, ularni turli yot g‘oyalar va ma’naviy tahdidlardan himoya qilish dolzarb vazifaga aylangan.

Yangi O‘zbekistonda yoshlarni qo‘llab-quvvatlashning huquqiy asoslari tobora takomillashib bormoqda. “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonun, Prezident farmon va qarorlari, “Yoshlar daftari” tizimi hamda turli davlat dasturlari yoshlarning

ijtimoiy himoyasini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu bilan birga, yoshlarning ma'naviy barkamolligi, vatanparvarlik tuyg'ulari va milliy qadriyatlarga sodiqligini shakllantirish ham ustuvor vazifalardan biridir.

Adabiyotlar tahlili. Yoshlarni ijtimoiy himoyalash va ma'naviy tarbiyalash masalalari ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Jumladan, A.Makarenko, V.Suxomlinskiy kabi pedagog olimlar yoshlar tarbiyasida axloqiy qadriyatlarning o'rnini alohida ta'kidlaganlar. O'zbekistonlik olimlardan N.Jo'rayev, Q.Nazarov, E.Yusupov va boshqa tadqiqotchilar yoshlarning ma'naviy kamoloti hamda milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya masalalarini ilmiy jihatdan yoritganlar.

So'nggi yillarda yoshlarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, ularning bandligini ta'minlash va ma'naviy immunitetini mustahkamlash masalalari davlat siyosati darajasiga ko'tarildi. Bu borada "Besh muhim tashabbus" dasturi, yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish, ta'lim va bandlikni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan islohotlar muhim natijalar bermoqda.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda Yangi O'zbekistonda yoshlarni ijtimoiy himoyalashning ma'naviy-axloqiy negizlarini o'rganishda kompleks ilmiy yondashuv asosida tahliliy, qiyosiy, tizimli hamda sotsiopedagogik metodlardan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida yoshlarga oid davlat siyosatini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmon va qarorlari, ilmiy-nazariy manbalar hamda pedagogik va psixologik tadqiqotlar tahlil qilindi. Shu bilan birga, yoshlarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimining ma'naviy-axloqiy jihatlari zamonaviy ilmiy qarashlar asosida o'rganildi. Tadqiqot davomida ilmiy bilishning tizimli, aksiologik va kompetensiyaviy yondashuvlari asos qilib olindi. Tahliliy metod orqali yoshlarni ijtimoiy himoyalashga oid ilmiy adabiyotlar, maqolalar va konseptual qarashlar o'rganildi. Qiyosiy metod yordamida milliy va xorijiy tajribalar o'rtasidagi o'xshash va farqli jihatlar tahlil qilindi. Tizimli yondashuv asosida yoshlarning ma'naviy barkamolligiga ta'sir etuvchi omillar bir butun mexanizm sifatida ko'rib chiqildi. Shuningdek, tadqiqotda induktiv va deduktiv tahlil usullaridan foydalanilib, yoshlar ma'naviyati va ijtimoiy himoyasi o'rtasidagi uzviy bog'liqlik ilmiy jihatdan asoslandi. Yoshlarning ma'naviy immunitetini shakllantirish, ularni yot g'oyalar va axborot xurujlaridan himoya qilish masalalari pedagogik nuqtayi nazardan tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida oila, ta'lim muassasalari va jamiyat hamkorligining yoshlar tarbiyasidagi ahamiyati alohida yoritildi. Mazkur tadqiqotning metodologik asosini inson qadri, adolat, ma'naviyat va milliy qadriyatlarga tayangan holda yoshlar siyosatini rivojlantirish tamoyillari tashkil etadi. Tadqiqot natijalari yoshlarni ijtimoiy himoyalash tizimini yanada takomillashtirish, ma'naviy-axloqiy tarbiyani kuchaytirish hamda yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirishga xizmat qiluvchi ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Tahlillar va natijalar. Yangi O‘zbekistonda yoshlarni ijtimoiy himoyalashning asosiy negizi inson qadri, adolat va ma’naviyat tamoyillariga asoslanadi. Yoshlarning jamiyatdagi o‘rnini mustahkamlash, ularni qo‘llab-quvvatlash va salohiyatini yuzaga chiqarish davlat siyosatining muhim vazifasi hisoblanadi. Yoshlarni ijtimoiy himoyalash quyidagi ma’naviy-axloqiy omillar bilan chambarchas bog‘liq:

Milliy qadriyatlarga sodiqlik – yoshlarni milliy urf-odatlar, an’analar va tarixiy meros ruhida tarbiyalash.

Vatanparvarlik tuyg‘usi – yoshlarning Vatanga muhabbat va sadoqatini kuchaytirish.

Ma’naviy immunitetni shakllantirish – turli yot g‘oyalar, axborot xurujlari va zararli oqimlarga qarshi mafkuraviy barqarorlikni ta’minlash.

Ijtimoiy faollikni oshirish – yoshlarning jamiyat hayotidagi ishtirokini kuchaytirish.

Oila va ta’limning hamkorligi – barkamol avlodni tarbiyalashda oilaning va ta’lim muassasalarining mas’uliyatini oshirish.

Bugungi kunda yoshlarning bandligini ta’minlash, ularni kasb-hunarga o‘qitish, ijtimoiy ehtiyojmand qatlarni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha keng ko‘lamli ishlar olib borilmoqda. “Yoshlar daftari” orqali ko‘plab yoshlarning muammolari o‘rganilib, amaliy yordam ko‘rsatildi. [1] Shu bilan birga, yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini oshirish, sport va san’atga jalb etish orqali ularning bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etishga katta e’tibor qaratilmoqda.

Ma’naviy-axloqiy tarbiya yoshlarning ijtimoiy himoyasida muhim omil hisoblanadi. Chunki ma’naviy barkamol yosh avlod jamiyat taraqqiyotining asosiy tayanchi hisoblanadi. Shu bois, yoshlar ongida milliy g‘urur, insonparvarlik, bag‘rikenglik va mehnatsevarlik kabi fazilatlarni shakllantirish muhim ahamiyatga ega. [2]

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, Yangi O‘zbekistonda yoshlarni ijtimoiy himoyalashning ma’naviy-axloqiy negizlari davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida shakllanmoqda. Yoshlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, ularni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash, zamonaviy bilim va kasbiy kompetensiyalar bilan ta’minlash mamlakat taraqqiyotining muhim omillaridan hisoblanadi. Shu bois, yoshlarni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash bugungi kunda davlat va jamiyat oldidagi eng dolzarb vazifalardan biriga aylangan. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, yoshlarni ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash tizimining samaradorligi, avvalo, oila, ta’lim muassasalari va jamiyat hamkorligining mustahkam yo‘lga qo‘yilishiga bog‘liqdir. Ayniqsa, globallashtirish sharoitida yoshlarning ma’naviy immunitetini kuchaytirish, ularda mustaqil fikrlash, vatanparvarlik, fuqarolik mas’uliyati va ijtimoiy faollik kabi fazilatlarni shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish, sport va san’atga keng jalb qilish, zamonaviy axborot texnologiyalaridan oqilona foydalanish ko‘nikmalarini shakllantirish orqali ularning bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etish zarur. Bu esa yoshlarning ma’naviy barkamolligini ta’minlash bilan bir

qatorda, ularni turli zararli oqimlar va yot g'oyalardan himoya qilishda ham muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Bugungi kunda Yangi O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar yoshlarning manfaatlarini ta'minlash, ularning salohiyatini ro'yobga chiqarish va jamiyatdagi o'rnini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Shu sababli, yoshlar siyosatini yanada takomillashtirish, innovatsion pedagogik yondashuvlarni amaliyotga joriy etish hamda yoshlarning tashabbus va intilishlarini qo'llab-quvvatlash istiqboldagi muhim vazifalardan biri bo'lib qoladi. Zero, ma'naviy yetuk, mustaqil fikrlaydigan, ijtimoiy faol va vatanparvar yoshlar Yangi O'zbekiston taraqqiyotining mustahkam tayanchi va kelajak rivojining asosiy harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar siyosatiga oid farmon va qarorlari.
2. "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi Qonun. – Toshkent, 2016.
3. Jo'rayev N. Milliy istiqloq g'oyasi va yoshlar tarbiyasi. – Toshkent: Ma'naviyat, 2018.
4. Nazarov Q. Ma'naviyat asoslari. – Toshkent: O'zbekiston, 2019.
5. Yusupov E. Yoshlar ma'naviyati va zamonaviy tahdidlar. – Toshkent, 2021.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning nutq va ma'ruzalari.

